

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень.
Код і найменування спеціальності	242 Туризм і рекреація.
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Туризм».
Курс, семестр	2 курс, 4 семестр.
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3, Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 14 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова (-и) викладання	Державна.
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Інженерно-технологічний факультет, кафедра механічної та електричної інженерії.
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: ДРОЖЧАНА Ольга Урешівна, старший викладач Контакти: ауд. 380 (навчальний корпус № 3) e-mail: olga.drozhchana@pdau.edu.ua тел. (0532) 56-96-87 посилання на сторінку викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/drozhchana-olga-ureshivna#

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова.
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Вивчення дисциплін: Географія туризму та рекреації, Основи туризмознавства, Правове регулювання діяльності закладів сфери обслуговування, Рекреація і курортна справа, Туристичне краєзнавство.
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК5. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно. <i>Фахові:</i> ФК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ФК9. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах. ФК15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

Програмні результати навчання	ПР1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів. ПР9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки. ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості. ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота в науковому контексті, долучення до професійної діяльності тощо. Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів вищої освіти до ініціативності, креативності, умінь управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності. Соціальні навички формуються також і під час проведення студентських наукових конференцій, участі у засіданнях гуртків, круглих столах, громадських заходах тощо.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Формування сучасних теоретичних знань, умінь та навичок для здійснення ефективної професійної діяльності в сфері обслуговування шляхом забезпечення оптимального управління безпекою життєдіяльності та охороною праці в закладах сфери обслуговування, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях та безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Тема 2. Природні та техногенні небезпеки. Тема 3. Соціально-політичні небезпеки. Тема 4. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Тема 5. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я. Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно- функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у надзвичайних ситуаціях. Тема 7. Правові та організаційні основи охорони праці в сфері обслуговування. Соціальна відповідальність у сфері охорони праці. Тема 8. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці в сфері обслуговування. Тема 9. Профілактика травматизму та професійних захворювань в сфері обслуговування Тема 10. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в сфері обслуговування. Тема 11. Основи виробничої безпеки в сфері обслуговування. Тема 12. Основи пожежної профілактики в сфері обслуговування.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
<i>Словесні методи:</i> лекція; <i>практичні методи</i> – практичні завдання, робота з навчально-методичною літературою, нормативними документами; <i>наочні методи:</i> ілюстрування, демонстрування; <i>комп'ютерні, мультимедійні методи:</i> використання мультимедійних презентацій, елементів дистанційного навчання та відеоконтента; <i>методи письмового контролю:</i> тестування.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується екзаменом із занесенням у відомість обліку успішності. Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це декан факультету, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Декан факультету своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує декан факультету за участю викладачів відповідної кафедри. Отриманий результат у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточним.
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.
- щодо відвідування занять	Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням декана факультету. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом

	розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
Основна	
1. Гороховський Є. Ю. Безпека життєдіяльності : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 108 с. URL: http://surl.li/vpzvyyo	
2. Кошель В.І., Сав'юк Г.П., Дзундза Б.С. Основи охорони праці: навч.посіб. Івано-Франківськ: НАІР, 2020, 182 с. URL: http://surl.li/rjtrq	
3. Мелех Л.В. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навч.посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с. URL: http://surl.li/necmf .	
4. Пожарова О.В. Охорона праці : навчальний посібник. Одеса. 2022. 86 с. URL: http://surl.li/hapojc	
5. Сокурєнко В.В., Бандурка О.М., Бортник С.М. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с . URL: http://surl.li/hapojc	
6. Тарасова В. В., Нестерчук І. К., Ковалевська І. М., Осіпчук А. С. Географія туризму: Екологічний туризм: підручник. Житомир, 2021. 252 с. URL: https://surl.li/pumuxo	
7. Шенаур О.В. Основи безпеки харчових продуктів та система HACCP в закладах ресторанного господарства: навч.посіб. ДНЗ «Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі». Рівне, 2023. 94 с. URL: http://surl.li/zkrxhj	
Допоміжна	
1. Конституція України (редакція від 01.01.2020). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80	
2. Кодекс законів про працю: закон України із змінами від 31.12.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08 .	
3. Закон України «Про охорону праці»: закон України від 21.11.2002, № 229-IV із змінами від 31.12.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12	
4. Положення про службу охорони праці: типові положення від 15.11.2004, № 255 із змінами від 14.04.2017р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/z1526-04	
5. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці: типові положення від 26.01.2005, № 15 із змінами від 21.10.2024р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/z0231-05	
6. Типове положення про порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: типові положення від 17.04.2019р., № 337. URL: https://surl.li/gtodem	
7. Закон України «Про систему громадського здоров'я»: закон України від 01.10.2023 р. №2573-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text	
8. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу»: Державні санітарні норми та правила від 08.04.2014р. № z0472-14: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text	
9. Закон України «Про туризм». URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80	
10. Перша медична допомога в туристському поході. URL: https://studfile.net/preview/8908688/page:28/	
11. Правила пожежної безпеки для туристських підприємств.	
Затверджено на засіданні кафедри механічної та електричної інженерії протокол від 09 грудня 2024 року № 5	

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв’язування тестів		Виконання завдань самостійної роботи	
		№1	№2		
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	-	22		2	2
Тема 2. Природні та техногенні небезпеки	2			2	4
Тема 3. Соціально-політичні небезпеки	2			2	4
Тема 4. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.	-			2	2
Тема 5. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров’я.	2			2	4
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об’єктів у надзвичайних ситуаціях.	-	22		2	24
Тема 7. Правові та організаційні основи охорони праці в сфері обслуговування. Соціальна відповідальність у сфері охорони праці.	2		40	2	4
Тема 8. Організація охорони праці на підприємствах сфери обслуговування. Навчання з питань охорони праці.	-			2	2
Тема 9. Профілактика травматизму та професійних захворювань в сфері обслуговування.	-			2	2
Тема 10. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в сфері обслуговування	2			2	4
Тема 11. Основи виробничої безпеки в сфері обслуговування.	2			2	4
Тема 12. Основи пожежної профілактики підприємств у сфері обслуговування.	2		40	2	44
Разом	14	22	40	24	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
2 бали	Студент правильно виконав практичне завдання, спроможний пояснити методику її розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату, бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок. Показує високий рівень, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
1 бал	Студент практичне завдання виконав повністю, але з деякими огріхами, в цілому відповів на поставлені запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю. Показує достатній рівень, що в основному забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
0 балів	Студент практичне завдання не виконав, не опанував навчальний матеріал з теми дисципліни, дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел, практичні навички не сформовані, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання виконання тестів

Вид контролю: розв'язування тестів

Кількість заходів: 2

Мета тестового контролю: перевірка успішності засвоєння студентами теоретичного матеріалу та рівня сформованості вмінь і навичок з тем дисципліни.

Час виконання: перше тестування – 22 хв. друге – 40 хв.

Структура тестів: перше тестування складається з 22 завдань, друге – з 40.

Відповіді на завдання тесту не потребують словесного вираження думок, а тільки вибору однієї правильної відповіді із запропонованих варіантів.

Кількість балів	Критерії оцінювання
1 бал	Правильна відповідь на питання тесту
0 балів	Неправильна або відсутня відповідь на питання тесту

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2 бали	Завдання виконане в повному обсязі, має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і практичного характеру; має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; уміє створювати та розв'язувати проблеми; робить висновки і пропонує рішення для складних навчальних і виробничих ситуацій; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.

	Рівень сформованості фахових умінь: високий – здатність працювати автономно та володіння умінням творчо-пошукової діяльності.
1 бали	Завдання виконано не в повному обсязі й відзначається неповнотою викладу думок; висновки мають поверхневий характер; застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях. Рівень сформованості фахових умінь: середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань
0 балів	Завдання самостійної роботи не виконані, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.